

**SÄKERHETS- OCH
INTEGRITETSSKYDDSNÄMNDEN**

Uttalande
2012-03-28

Dnr
117-2011

Uttalande om vissa frågor rörande tvångsmedelsdiarium m.m.

BAKGRUND

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har vid besök på Åklagarkammaren i Halmstad den 23-24 november 2011 granskat samtliga ärenden i vilka hemliga tvångsmedel använts från och med 2008 och framåt. Granskningen har omfattat kammarens hemliga tvångsmedelsdiarium, bevakningsärenden och därtill hörande akter. Nämndens tillsynsbesök har framför allt inriktats på granskning av de ärenden i vilka åklagare underrättat nämnden om sina beslut att underlåta underrättelse. Granskningen av övriga ärenden om hemliga tvångsmedel har endast varit översiktlig.

IAKTTAGELSER OCH BEDÖMNINGAR

Enligt nämndens uppfattning har kammaren en mycket god ordning i både tvångsmedelsdiariet och akter. Ärendehandläggningen har generellt sett varit enkel att följa. Det har bl.a. funnits tydliga anteckningar för när förundersökning lagts ned och när förstöringsbeslut fattats liksom hur underrättelseskyldigheten fullgjorts. Av bevakningsärendena framgick att beslut om att skjuta upp underrättelse genomgående skett kvartalsvis, vilket överensstämmer med Riksåklagarens riktlinjer (RÅR 2007:3).

Det har emellertid uppmärksammats att åklagarna sällan dokumenterar skälen för att skjuta upp eller underlåta att underrätta den enskilde om att han eller hon varit utsatt för hemliga tvångsmedel. Åklagarna har vanligtvis angett tillämpligt lagrum i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) samt mera standardiserade formuleringar. Dokumentationen ger därmed intryck av att besluten inte föregåtts av någon faktisk prövning. Av de uppgifter som hämtats in vid samtal med åklagarna har emellertid framkommit att prövningarna faktiskt görs med utgångspunkt från omständigheterna i det enskilda fallet.

Granskningen har vidare visat att åklagarna inför prövningen av om en underrättelse ska skjutas upp eller underlåtas endast i några fall hämtat in skriftliga underlag från polisen. Enligt RÅR 2007:3 ska sådant underlag infordras om det inte är uppenbart obehövt. Nämnden har i tidigare bedömningar funnit att det kan vara tillräckligt att åklagaren i en

---

Postadress
Box 22523, 104 22 Stockholm

Telefon
08-617 98 00

E-post
sakint@sakint.se

Organisationsnummer
202100-5703

Besöksadress
Norr Mälarstrand 6, Stockholm

Telefax
08-617 98 88

Webbplats
www.sakint.se

Bankgiro
782-4329

tjänsteanteckning anger de skäl han eller hon lägger till grund för sitt beslut. Det bör i sådana fall framgå om beslutet grundas på vad polisen anfört eller på omständigheter som åklagaren själv har kännedom om. De skäl som åklagaren lägger till grund för sitt beslut bör under alla förhållanden framgå av handlingarna på ett tydligare sätt än vad som är fallet i de ärenden som granskats.

Vid granskningen har nämnden uppmärksammat ett fall då kammaren beslutat att inte lämna någon underrättelse om att hemlig teleavlyssning förekommit till innehavaren av en avlyssnad teleadress. Teleadressinnehavaren var inte vid något tillfälle misstänkt för brott. I ärendet hade förundersökningen slutförts och åtal väckts. Som grund för beslutet angavs att uppgifterna om hemlig teleavlyssning omfattades av sekretess enligt 5 kap. 1 § första stycket sekretesslagen (1980:100) som motsvaras av nu gällande 18 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen. Sekretess enligt nämnda lagrum gäller för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål eller till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Detta innebär att uppgifter i en förundersökning inte kan lämnas ut om det skulle skada utredningen. I det granskade ärendet hade förundersökningen avslutats och åtal väckts. Uppgiften om den aktuella tvångsmedelsanvändningen kan därmed inte omfattas av sekretess till skydd för den utredningen. Sekretess enligt samma bestämmelse kan emellertid även gälla till skydd för andra utredningar eller för polisens arbetsmetoder. Av de uppgifter som nämnden hade tagit del av i samband med inspektionen framstod det dock som oklart om det fanns sådan grund för beslutet att underlåta underrättelse till innehavaren av den aktuella teleadressen.

Åklagarkammaren i Halmstad har anmodats att yttra sig över uttalandet.

KAMMARENS YTTRANDE

Av kammarens yttrande framgår att kammaren har uppmärksammat behovet av att tydligt ange skälen för att inte underrätta och att kammaren därför avser att genomföra ett seminarium om detta. När det gäller det ovan nämnda beslutet att underlåta underrättelse till innehavaren av en teleadress har kammaren hänvisat till ett särskilt yttrande av den åklagare som fattat beslutet.

Av det särskilda yttrandet framgår i huvudsak följande. Beslutet att underlåta underrättelse grundade sig på en sekretessbedömning. Sekretessen var påkallad dels för att skydda polisens arbetsmetoder, dels för att skydda en källa som lämnat information om var den misstänkte faktiskt var bosatt, vilket endast ett

fåtal personer hade kännedom om. Den aktuella teleadressen innehades av den som sammanbodde med den misstänkte och en underrättelse till innehavaren av teleadressen kunde därmed innebära att den misstänkte identifierade källan. Den misstänkte ingick vid den aktuella tiden i ett kriminellt nätverk. Beslutet om att underlåta underrättelse borde rätteligen även ha hänvisat till 35 kap. 1 och 2 §§ offentlighets- och sekretesslagen. Samråd med polisen har skett såväl inför det ursprungliga beslutet som inför detta yttrande.

NÄMNDENS AVSLUTANDE BEDÖMNING

Av kammarens yttrande framgår att inte heller den som misstänkts i ärendet fått del av de uppgifter som en underrättelse om hemlig teleavlyssning ska innehålla. Mot den bakgrunden vill nämnden erinra om att huvudregeln är att en misstänkt ska informeras om att han eller hon varit föremål för hemliga tvångsmedel. Det kan dock inte uteslutas att uppgifter om hemliga tvångsmedel som ingår i sidomaterialet ibland måste kunna hemlighållas för den misstänkte även efter slutdelgivning, eftersom sådana uppgifter kan vara så känsliga att det är av synnerlig vikt att uppgifterna inte röjs ens för part.¹ I dessa fall ska åklagaren besluta om att skjuta upp eller underlåta underrättelse till den misstänkte (27 kap. 33 § första och andra stycket rättegångsbalken). Enligt nämnden finns det inte någon anledning till kritik mot åklagarens bedömning i denna del, men åklagaren borde dock ha underrettat nämnden om att underrättelse underlåtit (14 b § förundersökningskungörelsen [1947:948]).

När det gäller underlåtenheten att underrätta innehavaren av teleadressen anser nämnden att det, på de skäl som åklagarkammaren har uppgett, kan ha varit motiverat att skjuta upp eller underlåta en underrättelse. Inte heller här finns det därför enligt nämnden någon anledning till kritik.

Nämnden anser slutligen att de uppmärksammade bristerna avseende dokumentation av skälen för beslut om att inte underrätta torde kunna åtgärdas med sådan utbildning som kammaren avser att genomföra.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden beslutar att delge Åklagarkammaren i Halmstad och Åklagarmyndigheten uttalandet.

---

¹ Jmf. prop. 2005/06:177 s. 80.